

Podklady k přednášce: Bankovní soustava

Přednášející: JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Centrální bankou v ČR je Česká národní banka. Organizačně se dělí na odbory, ty jsou součástí sekcí. Řídící roli má nejvyšší orgán, Bankovní rada. Organizační struktura ČNB např. zde: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni-struktura/ Její funkce lze v zásadě dělit do dvou hlavních oblastí:

- (i) Problematika měnová
- (ii) Problematika dohledová

Součástí problematiky měnové jsou na jedné straně otázky spojené s oběživem (bankovkami a mincemi), na straně druhé role v oblasti měnové politiky. Činnost ČNB je primárně upravena v zákoně č. 6/1993 Sb., o ČNB. Mezi otázky spojené s oběživem patří např. oprávnění vydávat bankovky a související právní předpisy, tj. vyhlášky v oblasti oběhu bankovek a mincí, např. o podobě, platnosti, nominální hodnotě bankovek, atd. Bližší úprava je zejména v zákoně č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí. Pouze ČNB je oprávněna vydávat bankovky a mince. V některých zemích mohou z tohoto pravidla existovat i výjimky, např. ve Skotsku za přísných podmínek mohou i některé obchodní banky emitovat bankovky (více např. zde: [Scottish and Northern Ireland banknotes | Bank of England](#)). Roli ČNB v oblasti měnové politiky byla věnována přednáška zaměřená na měnovou politiku. Problematika dohledová zahrnuje dohled ČNB nad subjekty finančního trhu, ale i nad finančním trhem jako takovým, zejména nad jeho celkovou stabilitou. Zkuste dohledat, nad jakými subjekty ČNB dohlíží. Odpověď na tuto otázku najdete zejména v zákoně č. 6/1993 Sb., o ČNB a v zákoně č. 15/1998 Sb., zákon o dohledu v oblasti kapitálového trhu.

ČNB jsou svěřeny při dohledu kompetence správního úřadu. Při řízení před ní se postupuje podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. To je hlavní procesní předpis, podle kterého postupují správní orgány. Některé procesní normy, kterými se řídí řízení před ČNB, jsou upraveny i v dílčích sektorových předpisech, tj. předpisech, které konkrétně upravují subjekty na finančním trhu. Jedná se např.:

- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, který upravuje zejména činnost obchodníků s cennými papíry
- zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, který reguluje činnost investičních společností a investičních fondů
- zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, který upravuje zejména činnost platebních institucí.

Všechny tyto právní předpisy jsou doplněny prováděcími vyhláškami. Některé z vyhlášek vydává ČNB, jako dohledový orgán, některé Ministerstvo financí. Vždy záleží na tom, který z orgánů je k vydání prováděcí vyhlášky zmocněn v zákoně. Více k dohledu např. zde: [Dohled nad finančním trhem - Česká národní banka \(cnb.cz\)](#)

V některých právních řádech existují speciální dohledové orgány, které dohlíží nad subjekty finančního trhu. Nemusí se tedy jednat vždy o centrální banku. Obchodní (komerční) banky jsou subjekty soukromého práva. Jedná se o obchodní společnosti (v ČR musí mít vždy formu akciové společnosti), které mají od dohledového orgánu oprávněn (licenci) k tomu, aby poskytovali bankovní činnost. Ta spočívá primárně v přijímání depozit a poskytování úvěrů. Dále se ale spadá celá řada souvisejících činností, k z nichž některé vyžadují speciální licenci, např. činnost obchodníka s cennými papíry či platební instituce.